

Т. П. Лозова, к.е.н., доц.

ORCID 0000-0002-4896-1930

e-mail: ua.lozovaya@gmail.com,

Державна установа «Інститут ринку
і економіко-екологічних досліджень НАН
України», м. Одеса

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Вступ. Інноваційний розвиток закладів вищої освіти (ЗВО) є ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності національної економіки та інтеграції України в європейський освітній і науковий простір. Особливу роль у цьому процесі відіграють ЗВО, які мають значний науковий, технічний та кадровий потенціал, а також розвинену міжнародну співпрацю. Оцінка рівня інноваційності закладів вищої освіти є складним і багатофакторним процесом, який потребує системного підходу та врахування широкого спектра показників.

У зв'язку з цим актуальним є застосування інтегрального підходу до оцінювання рівня інноваційності ЗВО, який дозволить сформувати комплексну картину їх розвитку та визначити стратегічні напрями підвищення ефективності інноваційної діяльності.

Постановка проблеми. Попри значну увагу науковців до питань оцінювання інноваційної діяльності закладів вищої освіти, низка важливих аспектів залишається недостатньо дослідженою, що ускладнює формування цілісного бачення інноваційного потенціалу освітніх установ та їх ролі у соціально-економічному розвитку країни. Відсутність комплексної оцінки інноваційності закладів вищої освіти, призвела до удосконалення методичних засад оцінки рівня інноваційності закладів вищої освіти Південного регіону України за допомогою інтегральних індексів, що дозволило розробити методику інтегральної оцінки рівня інноваційності ЗВО.

Наявні дослідження здебільшого фокусуються на окремих аспектах інноваційності, таких як: методика навчання, впровадження сучасних технології та нових підходів до управління навчальним процесом, модернізація освітніх програм, розвиток дослідницької

© Видавець Інститут економіки промисловості НАН України, 2024

© Видавець Академія економічних наук України, 2024

діяльності, активна взаємодія з бізнесом, використання інноваційної інфраструктури та забезпечення професійного розвитку викладачів і студентів.

Таким чином, подальші дослідження мають бути спрямовані на удосконалення та впровадження інтегральної методики оцінки інноваційності ЗВО, яка дозволить визначити ключові фактори впливу на його розвиток, спрогнозувати перспективи зростання інноваційного потенціалу та розробити ефективні стратегії підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти в умовах євроінтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасних дослідженнях та наукових публікаціях значна увага приділяється категоріям «освітні інновації» та «інноваційність» [2; 8-10]. Вчені підкреслюють, що одним із ключових аспектів оцінювання інноваційності є здатність закладів вищої освіти (ЗВО) адаптуватися до змін зовнішнього середовища та активно впроваджувати новітні технології [1; 12]. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу, інтеграції сучасних цифрових рішень та розширенню можливостей для здобувачів освіти.

Дослідники також зазначають важливість використання інноваційних методів викладання [15], які сприяють підвищенню якості навчання, розвитку критичного мислення та активного залучення студентів до освітнього процесу. Крім того, значна увага приділяється інноваційному розвитку та моделям управління інноваційною діяльністю ЗВО [3-7; 11; 13], що включає впровадження сучасних технологій, оптимізацію освітніх процесів, покращення науково-дослідної діяльності, розвиток партнерських відносин із бізнесом та міжнародними установами, а також створення умов для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти на національному та міжнародному рівнях.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Аналіз сучасних досліджень у сфері інноваційності закладів вищої освіти дозволяє стверджувати, що попри значний науковий інтерес до цієї теми, існує низка невирішених проблем, які обмежують ефективність управління інноваційною діяльністю та формування інноваційної стратегії розвитку ЗВО.

Однією з ключових невирішених проблем є відсутність універсального інструментарію для комплексної інтегральної оцінки рівня інноваційності ЗВО. Ще одним проблемним аспектом є фрагментарність оцінки інноваційної діяльності. Більшість досліджень фокусуються на окремих компонентах, таких як науково-дослідна

робота, цифровізація освітнього процесу або співпраця з бізнесом. Відсутність інтегрованого підходу обмежує можливість формування цілісного уявлення про рівень інноваційності ЗВО.

Крім того, актуальним залишається питання визначення та впровадження ефективних стратегій розвитку інноваційної діяльності ЗВО, що передбачає адаптацію світового досвіду до локальних умов та формування механізмів підтримки інновацій на регіональному рівні.

Таким чином, подальші дослідження мають бути зосереджені на розробці комплексної методології інтегральної оцінки інноваційності ЗВО, а також на пошук ефективних інструментів підвищення їх інноваційної активності.

Викладення основного матеріалу дослідження. З метою визначення рівня інноваційності ЗВО Південного регіону України доцільно застосувати спеціальні індекси, які характеризують різні аспекти внутрішнього потенціалу закладу та його використання. Дане оцінювання проводиться на основі методологічного підходу та наукового забезпечення систематичних розрахунків цих індексів у розрізі окремих ЗВО по універсальній шкалі, виконуючи методологічно коректні співставлення як за узагальненим інтегральним індексом інноваційності, так і за груповими та частковими інтегральними індексами, які характеризують його інноваційні аспекти [14].

Принциповим моментом наведеної методики оцінки є її орієнтація на інформаційну базу Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ), центру міжнародних проєктів «Євроосвіта», сайтів ЗВО, звітів ректорів ЗВО та інших відкритих джерел інформації. Виходячи з аналізу оцінки інноваційності ЗВО України, найбільш обґрунтованою видається ієрархічна схема (рис. 1):

а) верхній рівень: узагальнюючий інтегральний індекс інноваційності ЗВО;

б) середній рівень: групові інтегральні індекси десяти блоків внутрішнього потенціалу ЗВО та ефективності його використання, а саме: інноваційної інфраструктури, наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти, патентної діяльності, міжнародної діяльності, грантової діяльності, рівня привабливості ЗВО для абітурієнтів, участі у конкурсах та науково-дослідних роботах, іноземних студентів та інших показників інноваційної діяльності ЗВО.

в) нижній рівень: часткові інтегральні індекси, що характеризують *i*-й блок.

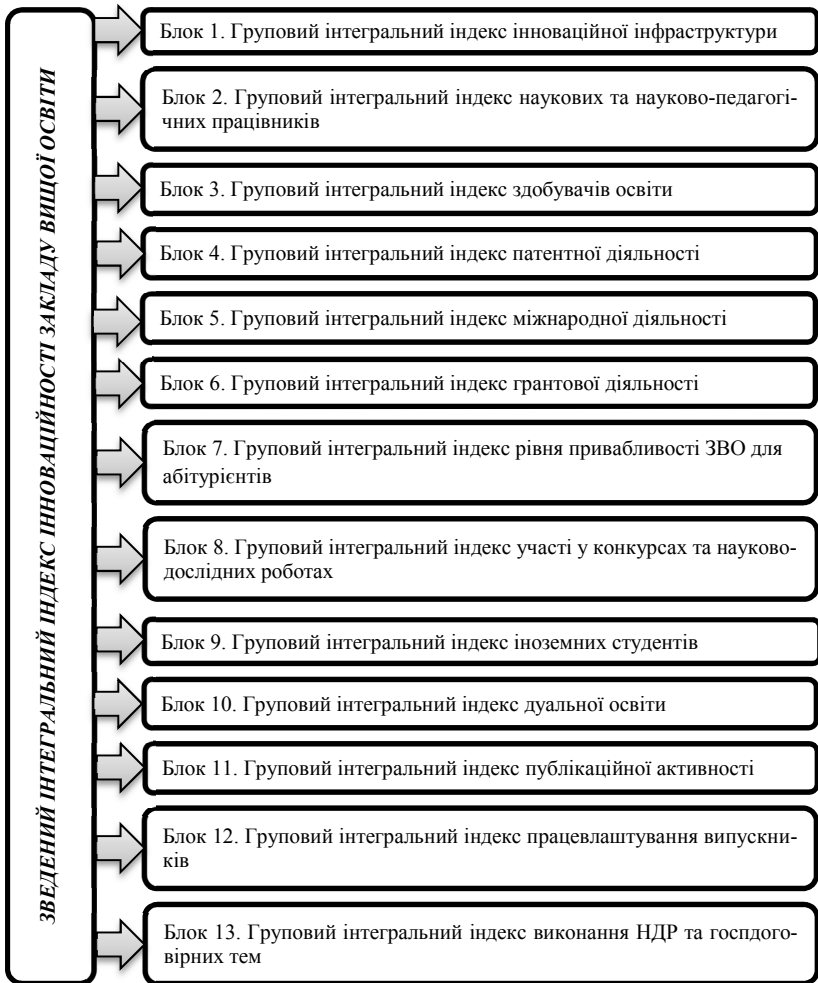

Рис. 1. Ієрархічна схема розрахунку зведеного інтегрального індексу інноваційності ЗВО

Методика розрахунку вищезгаданого індексу включає 13 послідовних дій:

1. Системний аналіз проблеми, її структуризацію та відображення у вигляді ієрархії.

2. Підбираємо показники діяльності ЗВО певного регіону, які характеризуватимуть основні аспекти його інноваційності.

3. Визначасмо ознаки або показники, які не мають впливу на рівень інноваційності ЗВО за допомогою коефіцієнта варіації (V):

$$V_j = \frac{S_j}{\bar{X}_j}, \quad (1)$$

де S_j – середньоквадратичне відхилення j -ї ознаки або показника;
 $\bar{X}_j$ – середньоквадратичне значення j -ї ознаки або показника.

4. Розраховуємо часткові індекси за кожним блоком відношенням фактичного значення j -го показника для кожного ЗВО_(y) до кращого у списку, тобто здійснюємо нормування показників:

$$\text{для показників стимуляторів } K_{\text{част}j} = \frac{X_{ij}}{X_{ij\max}}; \quad (2)$$

$$\text{для показників дестимуляторів } K_{\text{част}j} = \frac{X_{ij\min}}{X_{ij}}. \quad (3)$$

5. Розраховуємо добуток часткових інтегральних індексів, що характеризують i -й підблок показників j -го блоку інноваційності ЗВО.

6. Розраховуємо зведені часткові інтегральні індекси, що характеризують певні аспекти інноваційної діяльності ЗВО за формулою середньої геометричної часткових інтегральних індексів, які входять до j -го підблоку i -го блоку:

$$K_{ij} = \sqrt[m]{K_{\text{частк.інтегр.1}} \times \dots \times K_{\text{частк.інтегр.m}}}. \quad (4)$$

7. Розраховуємо групові інтегральні індекси i -го блоку, які характеризують певні аспекти інноваційності ЗВО за формулою середньої геометричної зведених часткових інтегральних індексів, що входять до i -го блоку:

$$K_j = \sqrt[n]{K_{\text{звед.частк.інтегр.1}} \times \dots \times K_{\text{звед.частк.інтегр.n}}}. \quad (5)$$

8. Розраховуємо зведений інтегральний індекс інноваційності ЗВО за формулою середньої геометричної шести групових інтегральних індексів, що характеризують визначені аспекти складових інноваційності ЗВО:

$$K = \sqrt[13]{K_1 \times \dots \times K_{13}}. \quad (6)$$

9. Визначаємо клас рівня інноваційності ЗВО за узагальнюючим інтегральним індексом відповідно до шкали оцінки.

Пропонується для показників-стимуляторів базою порівняння брати кращі (максимальні) показники, які досягнуті у ЗВО, а для показників-дестимуляторів – мінімальні.

Це дозволяє розрахувати показники, які характеризують різні аспекти інноваційності ЗВО та для яких немає науково обґрунтованих нормативів.

Інтегральний індекс коливається в діапазоні від 0 до 1,0 і чим вище значення, тим вищий рівень інноваційності ЗВО. Ідентифікацію отриманих результатів щодо рівня інноваційності пропонується розглядати щодо класу рівня інноваційності в залежності від значення узагальнюючого інтегрального індексу інноваційності, яка нараховує чотири класи (табл. 1).

Таблиця 1

Класи рівня інноваційності закладів вищої освіти

Номер класу	Рівень	Значення індексу
I	критичний	$K \leq 0,250$
II	низький	$0,251 \leq K \leq 0,500$
III	середній	$0,501 \leq K \leq 0,750$
IV	високий	$0,751 \leq K \leq 1$

Отримане значення інтегральної оцінки інноваційності можна класифікувати за визначеними рівнями:

– *високий рівень*: ЗВО демонструє значну інноваційну діяльність у всіх напрямках, активно впроваджує сучасні методи, технології та забезпечує розвиток досліджень і вдосконалення освітнього процесу;

– *середній рівень*: заклад здійснює певні інноваційні зміни, але є окремі сфери, що потребують вдосконалення. Інноваційна діяльність є, проте не повністю відповідає передовим стандартам;

– *низький рівень*: інноваційна активність закладу є недостатньою, що свідчить про обмежене впровадження сучасних практик. Потрібно більше зусиль для досягнення сучасного рівня інноваційності;

– *критичний рівень*: інноваційна діяльність майже відсутня або є мінімальною, що свідчить про критичну потребу в змінах, оскільки існуючий стан інноваційності не відповідає сучасним вимогам і потребує негайного впровадження заходів для покращення якості освітнього процесу та розвитку закладу.

На сьогоднішній день, щодо даних інноваційності, у статистичній звітності є тільки 2 показники – винаходи та корисні моделі. Тому за цими двома показниками ми визначаємо часткові інтегральні індекси і груповий інтегральний індекс, який характеризує даний рівень інноваційності ЗВО Південного регіону України. Вихідні дані представлені у табл. 2.

Таблиця 2

**Вихідні дані кількості патентів на винаходи та корисні моделі
ЗВО Південного регіону України за 2020-2023 рр.**

№ з/п	Назва ЗВО	Винаходи		Корисні моделі		Винаходи		Корисні моделі		Винаходи		Корисні моделі		Винаходи		Корисні моделі	
		2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.									
1	Одеський національний технологічний університет (Одеська національна академія харчових технологій)	18	59	11	23	3	14	0	2								
2	Національний університет «Одеська морська академія»	1	13	1	20	0	11	1	15								
3	Одеська державна академія будівництва та архітектури	1	1	3	2	3	1	0	1								
4	Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку	2	6	0	1	0	2	0	0								
5	Одеський державний аграрний університет			0	9	0	8	0	0								
6	Одеський державний екологічний університет	0	1	0	0	0	0	0	0								
7	Одеський національний медичний університет	32	28	10	1	1	4	4	2								
8	Державний університет «Одеська політехніка» (Одеський національний політехнічний університет)	11	2	2	2	0	0	0	0								
9	Чорноморський національний університет ім. Петра Могили	1	6	0	3	0	2	1	6								
10	Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова	3	18	0	16	0	6	1	0								
11	Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова	6	5	2	9	1	4	2	3								
12	Миколаївський національний аграрний університет	0	15	3	6	0	2	0	7								
13	Херсонська державна морська академія	0	23	1	24	1	2	1	12								
14	Херсонський державний аграрний університет	0	3	0	0	0	0	0	0								
15	Херсонський державний університет	0	3	0		0	2										
16	Херсонський національний технічний університет	1	4	0	3	0	1	0	1								
17	Херсонський державний аграрно-економічний університет	0	0	0	5	0	2	0	2								
18	Одеський національний морський університет	0	0	0	0	0	0	0	2								
Разом		76	187	33	124	9	61	10	53								

Джерело: складено за даними [16-19].

Розрахунки зведеного інтегрального індексу за роками представлено у табл. 3-6.

За даними розрахунку зведеного інноваційного індексу ЗВО Південного регіону у 2020 р. отримано такі результати (табл. 3 та рис. 2):

Таблиця 3

**Часткові та ведений інтегральний індекс рівня інноваційності
ЗВО Південного регіону за 2020 р.**

№ з/п	Назва ЗВО	X ₁	K ₁	Місце	X ₂	K ₂	Місце	K ₁ *K ₂	K	Місце
1.	Одеська національна академія харчових технологій	18	0,563	2	59	1,000	1	0,563	0,750	1
2.	Національний університет «Одеська морська академія»	1	0,031	7	13	0,220	4	0,007	0,083	6
3.	Одеська державна академія будівництва та архітектури	1	0,031	7	1	0,017	10	0,001	0,023	10
4.	Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова	2	0,063	6	6	0,102	5	0,006	0,080	7
5.	Одеський національний медичний університет	32	1	1	28	0,475	2	0,475	0,689	2
6.	Державний університет «Одеська політехніка»	11	0,344	3	2	0,034	9	0,012	0,108	5
7.	Чорноморський національний університет імені Петра Могили	1	0,031	7	6	0,102	5	0,003	0,056	8
8.	Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова	3	0,094	5	18	0,305	3	0,029	0,169	3
9.	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова	6	0,188	4	5	0,085	7	0,016	0,126	4
10.	Херсонський національний технічний університет	1	0,031	7	4	0,068	8	0,002	0,046	9

Рис. 2. Розподіл ЗВО Південного регіону за зведеним інтегральним індексом інноваційності у 2020 р.

– до групи, що характеризує критичний рівень інноваційності, входять 80% ЗВО Південного регіону України, а саме: Національний університет «Одеська морська академія», Одеська державна академія будівництва та архітектури, Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова, Державний університет «Одеська політехніка», Чорноморський національний університет ім. Петра Могили, Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Херсонський національний технічний університет;

– до групи, що характеризує низький рівень інноваційності, не ввійшов жоден ЗВО Південного регіону України;

– до групи, що характеризує середній рівень інноваційності, ввійшов один ЗВО – Одеський національний медичний університет (10% від загальної кількості ЗВО Південного регіону);

– до групи, що характеризує високий рівень інноваційності, ввійшов тільки один ЗВО – Одеська національна академія харчових технологій (10%).

За даними розрахунку зведеного інноваційного індексу ЗВО Південного регіону у 2021 р. отримано такі результати (див. табл. 4 та рис. 3):

– до групи, що характеризує критичний рівень інноваційності, увійшли 37,5% ЗВО Південного регіону України, а саме: Одеський національний медичний університет, Одеська державна академія будівництва та архітектури, Державний університет «Одеська політехніка»;

– до групи, що характеризує низький рівень інноваційності, увійшли 50% ЗВО Південного регіону України, а саме: Херсонська державна морська академія, Національний університет «Одеська морська академія», Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Миколаївський національний аграрний університет;

– до групи, що характеризує середній рівень інноваційності, не увійшов жоден ЗВО Південного регіону України;

– до групи, що характеризує високий рівень інноваційності, увійшов тільки один ЗВО – Одеський національний технологічний університет (12,5%).

Таблиця 4

Часткові та ведений інтегральний індекс рівня інноваційності ЗВО Південного регіону за 2021 р.

№ з/п	Назва ЗВО	X ₁	K ₁	Місце	X ₂	K ₂	Місце	K ₁ *K ₂	K	Місце
1	Одеський національний технологічний університет	11	1,000	1	23	0,958	2	0,958	0,979	1
2	Національний університет «Одеська морська академія»	1	0,091	7	20	0,833	3	0,076	0,275	3
3	Одеська державна академія будівництва та архітектури	3	0,273	3	2	0,083	6	0,023	0,151	7
4	Одеський національний медичний університет	10	0,909	2	1	0,042	8	0,038	0,195	6
5	Одеський національний політехнічний університет	2	0,182	5	2	0,083	6	0,015	0,123	8
6	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова	2	0,182	5	9	0,375	4	0,068	0,261	4
7	Миколаївський національний аграрний університет	3	0,273	3	6	0,250	5	0,068	0,261	4
8	Херсонська державна морська академія	1	0,091	7	24	1,000	1	0,091	0,302	2

Рис. 3. Розподіл ЗВО Південного регіону за зведеним інтегральним індексом інноваційності у 2021 р.

За даними розрахунку зведеного інноваційного індексу ЗВО Південного регіону у 2022 р. отримано такі результати (табл. 5 та рис. 4):

- до групи, що характеризує критичний рівень інноваційності, увійшов тільки один ЗВО Південного регіону України, а саме: Херсонська державна морська академія (20% від загальної кількості ЗВО Південного регіону);

- до групи, що характеризує низький рівень інноваційності, увійшли 60% ЗВО Південного регіону України, а саме: Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Одеський національний медичний університет, Одеська державна академія будівництва та архітектури;

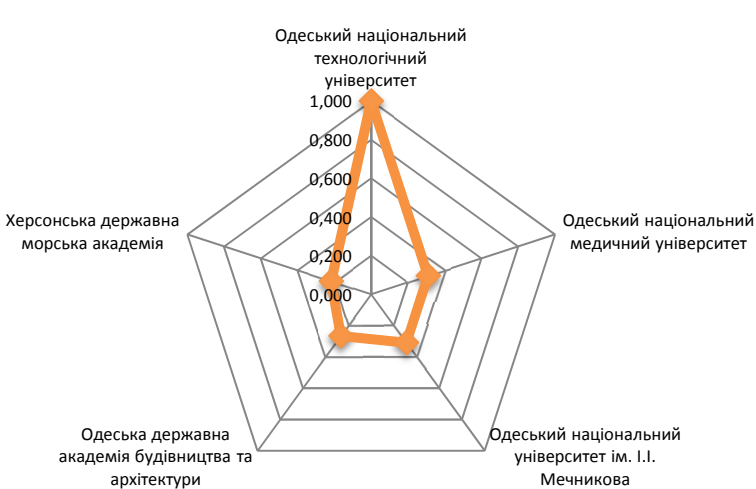
- до групи, що характеризує середній рівень інноваційності, не увійшов жоден ЗВО Південного регіону України;

- до групи, що характеризує високий рівень інноваційності, увійшов тільки один ЗВО – Одеський національний технологічний університет (20%).

Таблиця 5

**Часткові та ведений інтегральний індекс рівня інноваційності
ЗВО Південного регіону за 2022 р.**

№ з/п	Назва ЗВО	X ₁	K ₁	Місце	X ₂	K ₂	Місце	K ₁ *K ₂	K	Місце
1	Одеський національний технологічний університет	3	1,000	1	14	1,000	1	1,000	1,000	1
2	Одеська державна академія будівництва та архітектури	3	1,000	1	1	0,071	5	0,071	0,267	4
3	Одеський національний медичний університет	1	0,333	3	4	0,286	2	0,095	0,309	2
4	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова	1	0,333	3	4	0,286	2	0,095	0,309	2
5	Херсонська державна морська академія	1	0,333	3	2	0,143	4	0,048	0,218	5

Рис. 4. Розподіл ЗВО Південного регіону за зведеним інтегральним індексом інноваційності у 2022 р.

За даними розрахунку зведеного інноваційного індексу ЗВО Південного регіону у 2023 р. отримано такі результати (див. табл. 6 та рис. 5):

Таблиця 6

**Часткові та ведений інтегральний індекс рівня
інноваційності ЗВО Південного регіону за 2023 р.**

№ з/п	Назва ЗВО	X ₁	K ₁	Місце	X ₂	K ₂	Місце	K ₁ *K ₂	K	Місце
1	Національний університет «Одеська морська академія»	1	0,250	3	15	1,000	1	0,250	0,500	1
2	Одеський національний медичний університет	4	1,000	1	2	0,133	5	0,133	0,365	3
3	Чорноморський національний університет імені Петра Могили	1	0,250	3	6	0,400	3	0,100	0,316	4
4	Одеський національний університет імені І.І. Мечникова	2	0,500	2	3	0,200	4	0,100	0,316	4
5	Херсонська державна морська академія	1	0,250	3	12	0,800	2	0,200	0,447	2

*Рис. 5. Розподіл ЗВО Південного регіону за зведеним
інтегральним індексом інноваційності у 2023 р.*

– до груп, що характеризують критичний, низький та високий рівень інноваційності, не увійшов жоден ЗВО Південного регіону України;

– середній рівень інноваційності характеризують 100% ЗВО Південного регіону України, а саме: Національний університет «Одеська морська академія», Херсонська державна морська академія, Одеський національний медичний університет, Чорноморський національний університет ім. Петра Могили та Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова.

Розподіл ЗВО Південного регіону за оціночною шкалою рівня інноваційності за 2020-2023 рр. представлено у табл. 7.

Протягом 2020–2022 рр. лідером у групі з високим рівнем інноваційності був Одеський національний технологічний університет (див табл. 6). Однак, через відсутність нових винаходів у 2023 р. цей заклад не увійшов до жодної з груп. А до групи із середнім рівнем інноваційності належав лише один заклад – Одеський національний медичний університет. Інноваційна діяльність 80% ЗВО Південного регіону у 2020 р. була майже відсутня або мінімальна, тому їх віднесено до групи з критичним рівнем інноваційності. Проте, у 2023 р. частина з них перейшла до групи з низьким рівнем інноваційної активності та потребує більших зусиль для досягнення сучасного рівня інноваційності.

Висновки. Отже, як свідчать результати ранжування оцінки рівня інноваційності закладів вищої освіти Південного регіону України, протягом 2020–2022 рр. лідерство у групі з високим рівнем інноваційності утримував Одеський національний технологічний університет. Однак, через відсутність нових винаходів у 2023 р. цей заклад не увійшов до жодної з груп. А до групи із середнім рівнем інноваційності належав лише один заклад - Одеський національний медичний університет. Інноваційна діяльність у 80% закладів Південного регіону у 2020 р. була майже відсутня або мінімальна, тому їх віднесено до групи з критичним рівнем інноваційності. Проте, у 2023 р. частина з них перейшла до групи з низьким рівнем інноваційної активності, а саме: Національний університет «Одеська морська академія», Херсонська державна морська академія, Одеський національний медичний університет, Чорноморський національний університет ім. Петра Могили та Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова.

Таблиця 7

Розподіл ЗВО Південного регіону за оціночною шкалою рівня інноваційності

Рівень інноваційності	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Високий 0,751 – 1	Одеська національна академія харчових технологій (10%)	Одеський національний технологічний університет (12,5%)	Одеський національний технологічний університет (20%)	
Середній 0,501 – 0,750	Одеський національний медичний університет (10%)			
Низький 0,251 – 0,500		Херсонська державна морська академія; Національний університет «Одеська морська академія»; Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова; Миколаївський національний аграрний університет (50%)	Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова; Одеський національний медичний університет; Одеська державна академія будівництва та архітектури (60%)	Національний університет «Одеська морська академія»; Херсонська державна морська академія; Одеський національний медичний університет; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили; Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова (100%)
Критичний 0 – 0,250	Національний університет «Одеська морська академія»; Одеська державна академія будівництва та архітектури; Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова; Державний університет «Одеська політехніка»; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили; Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова; Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова; Херсонський національний технічний університет (80%)	Одеський національний медичний університет; Одеська державна академія будівництва та архітектури; Державний університет «Одеська політехніка» (37,5%)	Херсонська державна морська академія (20%)	

Література

1. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. Л. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
2. Артьомов І. В. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навчальний посібник. Ужгород, 2015.
3. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Коцюрба О. Ю., Пітел Н. С. Управління розвитком інноваційно-проектної діяльності освітніх закладів в умовах взаємодії, конкурентоспроможності та забезпеченні їх фінансово-економічної безпеки. *Вісник економічної науки України*. 2023. № 2 (45). С. 90-96. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2\(45\).90-96](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2(45).90-96).
4. Hutsaliuk O., Mankuta Ya., Yakusheva O. Adaptive models of management of innovative project activities of educational institutions on the basis of economic interaction and competitiveness. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки»*. 2024. Vol. 28. № 1-2. P. 23-33. DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2024-1-2-22-31>.
5. Гуцалюк О. М., Колодинський С. Б., Ус Г. О. Управління знаннями, конкурентоспроможністю та економічним розвитком в інноваційно-проектній діяльності освітніх закладів. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 4. С. 30-35. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-4>.
6. Жукова В. О. Інноваційна модель розвитку вищого навчального закладу як чинник забезпечення високої якості підготовки фахівців. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 344–349.
7. Крамський С. О., Гуцалюк О. М., Аблязова Н. Р., Мальцев М. М. Використання проектного менеджменту як інноваційно-енвіронментального підходу в системі підготовки фахівців з економіки та управління науково-технічною сферою. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 3 (73). С. 88-96. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3\(73\)-88-96](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3(73)-88-96).
8. Кремьень В. Г. Інноваційність як вимога часу. URL: <https://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/nauka-i-suspilstvo/56-filosofiya/286-innovatsijnist-yak-vimoga-chasu>.
9. Леонтьєва І. В. Інноваційність – conditio sine qua non розвитку вищої педагогічної освіти? *Науковий вісник Ужгородського університету. серія: «Педагогіка. соціальна робота»*. 2021. Вип. 2 (49). С. 92-96. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.92-96>.
10. Lozova T. P. Educational innovations in higher education: essence and classification. *Економічні інновації*. 2024. №93. С. 105-115. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4\(93\).105-115](https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4(93).105-115).
11. Лозова Т. П. Трансформаційні зміни в системі вищої освіти України в контексті інноваційності. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2024. № 2 (32) С. 34-47. DOI: [https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-2\(32\)-003](https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-2(32)-003).
12. Терещук В. І., Ільченко А., Семенишина І. В. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти. *Академічні візії*. 2023. Вип. 16. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7639008>.
13. Телстов О. С., Лазоренко В. Є. Забезпечення інноваційного розвитку в закладах вищої освіти. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 3. С. 66-73. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2019.3-9>.

14. Уманець Т. В., Шаталова Л. С. Економічна самодостатність регіонів України: Теоретичні основи, механізми забезпечення, оцінка: монографія. Одеса: Інтерпринт, 2015. 260 с.

15. Усова В. Інноваційні методи викладання дисциплін у вищих технічних навчальних закладах. *Витоки педагогічної майстерності*. 2018. Вип. 21. С. 205-208.

16. Кількість патентів отриманих ЗВО України в 2020 році. *Центр міжнародних проєктів «Євроосвіта»*. URL: <https://euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=6804&/to>.

17. Кількість патентів отриманих ЗВО України в 2021 році. *Центр міжнародних проєктів «Євроосвіта»*. URL: <https://euroosvita.net/index.php/?category=49&id=7268>.

18. Кількість патентів отриманих ЗВО України в 2022 році. *Центр міжнародних проєктів «Євроосвіта»*. URL: <https://euroosvita.net/index.php/?category=1&id=7740>.

19. Кількість патентів отриманих ЗВО України в 2023 році. *Центр міжнародних проєктів «Євроосвіта»*. URL: <https://euroosvita.net/index.php/?category=1&id=8099>.

References

1. Rebukha, L. Z. (Ed.). (2022). Innovatsiyni tekhnolohiyi navchannya v umovakh modernizatsiyi suchasnoyi osvity [Innovative learning technologies in the conditions of modernization of modern education]. Ternopil, ZUNU. 143 p. [in Ukrainian].

2. Artomov, I. V. (2015). Innovatsiyi u vyshchey osviti: vitchyznyanyy i zarubizhnyy dosvid [Innovations in higher education: domestic and foreign experience]. Uzhhorod [in Ukrainian].

3. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Iu. A., Kotsyurba, O. Yu., Pitel, N. S. (2023). Upravlinnia rozvytkom innovatsiyno-proyektnoyi diyalnosti osvitnikh zakladiv v umovakh vzayemodiyi, konkurentospromozhnosti ta zabezpechenni yikh finansovo-ekonomichnoyi bezpeky [Management of the Development of Innovative Project Activities of Educational Institutions in Terms of Cooperation, Competitiveness and Ensuring their Financial and Economic Security]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (45), pp. 90-96. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2\(45\).90-96](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2(45).90-96) [in Ukrainian].

4. Hutsaliuk, O., Mankuta, Ya., Yakusheva, O. (2024). Adaptive models of management of innovative project activities of educational institutions based on economic interaction and competitiveness. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya «Ekonomichni nauky» – Bulletin of the Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi. Series "Economic Sciences"*, 28 (1-2), pp. 23-33. DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2024-1-2-22-31>.

5. Hutsaliuk, O. M., Kolodynskyi, S. B., Us, H. O. (2024). Upravlinnia znaniamy, konkurentospromozhnistiu ta ekonomichnym rozvytkom v innovatsiino-proyektnei diyalnosti osvitnikh zakladiv [Management of knowledge, competitiveness and economic development in innovative project activities of educational institutions]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 4, pp. 30-35. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-4> [in Ukrainian].

6. Zhukova, V. O. (2010). Innovatsiina model rozvytku vyshchoho navchalnoho zakladu yak chynnyk zabezpechennia vysokoi yakosti pidhotovky fakhivtsiv [Innovative

model of development of a higher educational institution as a factor in ensuring high quality of specialist training]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic Sciences*, Issue 17, pp. 344–349 [in Ukrainian].

7. Kramskyi, S. O., Hutsaliuk, O. M., Abliazova, N. R., Maltsev, M. M. (2023). Vykorystannia proiektnoho menedzhmentu yak innovatsiino-environmentalnoho pidkrodu v systemi pidhotovky fakhivtsiv z ekonomiky ta upravlinnia naukovotekhnichnoiu sferoiu [The Use of Project Management as an Innovative and Environmental Approach in the System of Training Specialists in Economics and Management of the Scientific and Technical Sphere]. *Ekonomichniy visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3 (73). pp. 88-96. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3\(73\)-88-96](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3(73)-88-96) [in Ukrainian].

8. Kremen, V. H. Innovatsiynist yak vymoha chasu [Innovation as a requirement of the time]. Retrieved from <https://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/nauka-i-suspilstvo/56-filosofiya/286-innovatsiynist-yak-vimoga-chasu> [in Ukrainian].

9. Leontieva I. V. (2021). Innovatsiynist – conditio sine qua non rozvytku vyshchoi pedahohichnoi osvity? [Innovation – a conditio sine qua non for the development of higher pedagogical education?]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. seriia: «Pedahohika. sotsialna robota» – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. series: "Pedagogy. social work"*, Issue 2 (49), pp. 92-96. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.92-96> [in Ukrainian].

10. Lozova, T. P. (2024). Educational innovations in higher education: essence and classification. *Ekonomichni innovatsii – Economic innovations*, 93, pp. 105-115. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4\(93\).105-115](https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4(93).105-115).

11. Lozova, T. P. (2024). Transformatsiyni zminy v systemi vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti innovatsiynosti [Transformational changes in the higher education system of Ukraine in the context of innovation]. *Visnyk Skhidnoievropeiskoho universytetu ekonomiky i menedzhmentu – Bulletin of the East European University of Economics and Management*, 2 (32), pp. 34-47. DOI: [https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-2\(32\)-003](https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-2(32)-003) [in Ukrainian].

12. Tereshchuk, V. I., Ilchenko, A. M., Semenyshina, I. V. (2023). Innovatsiyni tekhnolohii navchannia u zakladakh vyshchoi osvity [Innovative learning technologies in institutions of higher education]. *Akademichni vizii – Academic visions*, 16. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7639008> [in Ukrainian].

13. Tieliyev, O. S., Lazorenko, V. Ye. (2019). Zabezpechennia innovatsiynoho rozvytku v zakladakh vyshchoi osvity [Ensuring innovative development in institutions of higher education]. *Visnyk SumDU. Seriiia «Ekonomika». – Visnyk of Sumy State University. Economy series*, 3, pp. 66-73. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2019.3-9> [in Ukrainian].

14. Umanets, T. V., Shatalova, L. S. (2015). Ekonomichna samodostatnist rehioniv Ukrainy: Teoretychni osnovy, mekhanizmy zabezpechennia, otsinka [Economic self-sufficiency of the regions of Ukraine: Theoretical foundations, mechanisms of provision, assessment]. Odesa, Interprint [in Ukrainian].

15. Usova, V. (2018). Innovatsiyni metody vykladannia dystsyplin u vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh [Innovative methods of teaching disciplines in higher technical educational institutions]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti – Origins of pedagogical skills*, 21, pp. 205-208 [in Ukrainian].

16. Kilkist patentiv otrymanykh ZVO Ukrainy v 2020 rotsi [Number of patents obtained by Ukrainian higher education institutions in 2020]. *Center for International*

Projects "Euroosvita". Retrieved from <https://euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=6804&/ro> [in Ukrainian].

17. Kilkist patentiv otrymanykh ZVO Ukrainy v 2021 rotsi [Number of patents obtained by Ukrainian higher education institutions in 2021]. *Center for International Projects "Euroosvita"*. Retrieved from <https://euroosvita.net/index.php/?category=49&id=7268> [in Ukrainian].

18. Kilkist patentiv otrymanykh ZVO Ukrainy v 2022 rotsi [Number of patents obtained by Ukrainian higher education institutions in 2022]. *Center for International Projects "Euroosvita"*. Retrieved from <https://euroosvita.net/index.php/?category=1&id=7740> [in Ukrainian].

19. Kilkist patentiv otrymanykh ZVO Ukrainy v 2023 rotsi [Number of patents obtained by Ukrainian higher education institutions in 2023]. *Center for International Projects "Euroosvita"*. Retrieved from <https://euroosvita.net/index.php/?category=1&id=8099> [in Ukrainian].

*Надійшла до редакції: 28.10.2024 р.
Рецензовано: 18.11.2024 р.*